

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ในระยะเริ่มต้นของนักเรียนชาย
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาดำรง

กมลฤ ฤนอมสัจย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน

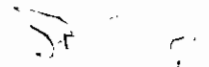
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตุลาคม 2553

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

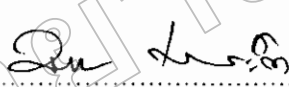
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ กมลภู ถนอมศักดิ์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

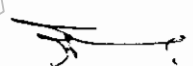
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.รัชณี สรรเสริญ)

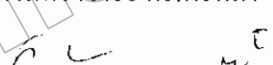

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรนภา หอมสินธุ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

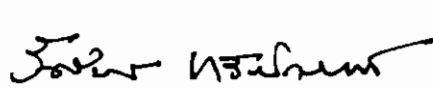

..... ประธาน
(ดร.มันจนา เหมชะญาติ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.รัชณี สรรเสริญ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรนภา หอมสินธุ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีรัตน์ ชำอู่)

คณะพยาบาลศาสตรบัณฑิตให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิกร ทรัพย์กรานนท์)

วันที่ ๒๒ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ ดร. รัชนี สรรเสริญ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรนภา หอมสินธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ดร.มณฑนา เหมชะญาติ อาจารย์ประจำวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี และคณะกรรมการสอบปากเปล่าทุกท่าน ที่กรุณาให้ความรู้ ให้คำปรึกษา ตรวจสอบและวิจารณ์ผลงาน ทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ รวมทั้งให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ นอกจากนี้ยังได้รับความอนุเคราะห์จาก ท่านผู้อำนวยการสำนักงานพื้นที่เขตการศึกษาตราด ผู้อำนวยการโรงเรียนตัวอย่างทุกโรงเรียน และอาจารย์ทุกท่านที่กรุณาช่วยอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ส่วนหนึ่งได้รับทุนวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทและคุณวุฒินิพนธ์ระดับปริญญาเอก ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาศาสนาบัณฑิตศึกษาในประเทศไทย จากศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมการบริโภคยาสูบ (ศจย.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และทุนอุดหนุนและส่งเสริมวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท และปริญญาเอก จากฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยบูรพา ปี พ.ศ. 2553 จึงขอขอบพระคุณผู้ให้ทุน ณ ที่นี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อประจวบ คุณแม่จันทร์เพ็ญ ถนอมสัจย์ และพี่น้องทุกคนที่ทำให้กำลังใจ และสนับสนุนผู้วิจัยเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบเป็นกตัญญูจดเวทิตาแด่ บุพการี บุรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษา และประสบความสำเร็จมาจนตราบนานเท่านาน

กมลภู ถนอมสัจย์

การวิจัยนี้ได้รับทุนวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทและคุณวุฒิปริญญาเอก
ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาศาสนาอุดมศึกษาในประเทศไทย
จากศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมการบริโภคยาสูบ (ศจย.)
และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
และทุนอุดหนุนและส่งเสริมวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท และปริญญาเอก
จากฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยบูรพา ปี พ.ศ. 2553

51920116: สาขาวิชา: การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน; พย.ม. (การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน)

คำสำคัญ: การสูบบุหรี่ในระยะเริ่มต้น/ ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการสูบบุหรี่/ นักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

กมลภู ถนอมสัจย์: ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ในระยะเริ่มต้นของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด (FACTORS RELATED TO EARLY SMOKING STAGE AMONG MALE STUDENTS AT LOWER SECONDARY SCHOOL UNDER THE JURISDICTION OF TRAT EDUCATION SERVICE AREA OFFICE) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: รัชนี สุวรรณศรี, Ph.D., พรนภา หอมสินธุ์, Ph.D. 125 หน้า. ปี พ.ศ. 2553.

การศึกษาเชิงบรรยายแบบสหสัมพันธ์ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสูบบุหรี่ในระยะเริ่มต้น ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการสูบบุหรี่ การรับรู้ความสามารถแห่งตนในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การตัดสินใจด้วยตนเองในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ การสูบบุหรี่ของผู้ปกครอง การสูบบุหรี่ของเพื่อนสนิท การถูกเพื่อนชักชวนให้สูบบุหรี่ และการคาดการณั้ตรา การสูบบุหรี่ กับการสูบบุหรี่ในระยะเริ่มต้นของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาตราด กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2553 จำนวน 338 คน สุ่มกลุ่ม ตัวอย่างโดยวิธีอาศัยความน่าจะเป็นด้วยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ผ่านการหาคุณภาพเครื่องมือด้วยการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน และหา ความเที่ยงด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ($\alpha = .83 - .91$) ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามทัศนคติต่อการสูบบุหรี่ แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถแห่งตนในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ แบบสอบถามความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง และแบบสอบถามการตัดสินใจด้วยตนเองในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ รวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึง มิถุนายน พ.ศ. 2553 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาตามระดับ การวัดของข้อมูลและหาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่สัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ในระยะเริ่มต้น โดยการวิเคราะห์ความ ถดถอยโลจิสติก (Binary Logistic Regression)

ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชายมากกว่าหนึ่งในสามของนักเรียนชายทั้งหมดมีการสูบบุหรี่ในระยะ เริ่มต้น (ร้อยละ 38.76) สำหรับปัจจัยที่สัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ในระยะเริ่มต้นของนักเรียนชาย ได้แก่ การถูกเพื่อน ชักชวนให้สูบบุหรี่ ($OR=2.94$) การรับรู้ความสามารถแห่งตนในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ต่ำ ($OR=2.31$) ทัศนคติ ที่เห็นด้วยกับการสูบบุหรี่ ($OR=2.16$) และการมีเพื่อนสนิทสูบบุหรี่ ($OR= 2.14$) ผลการศึกษานี้ก็นำไปสู่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา โปรแกรมป้องกันการสูบบุหรี่ในระยะเริ่มต้นของนักเรียนชายต่อไป

51920116: MAJOR: COMMUNITY NURSE PRACTITIONER; M.N.S. (COMMUNITY NURSE PRACTITIONER)

KEYWORDS: EARLY SMOKING STAGE / FACTORS RELATED TO SMOKING/ MALE STUDENTS AT LOWER SECONDARY SCHOOL

KAMOLLAPOO THANOMSAT: FACTORS RELATED TO EARLY SMOKING STAGE AMONG MALE STUDENTS AT LOWER SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF TRAT EDUCATION SERVICE AREA OFFICE. ADVISORY COMMITTEE: RACHANEE SUNSREN, Ph.D., PORNNAPA HOMSIN, Ph.D. 125 P. 2010.

This correlational descriptive research aimed to examine early smoking stage, to investigate the relationship between attitude toward smoking, self-efficacy in smoking avoidance, self-esteem, academic achievement, self-determination in smoking avoidance, parental smoking, peer smoking, offering of smoking by friends, prevalence estimation of smoking situation and early smoking stage among male students at lower secondary schools under the jurisdiction of Trat Education Service Area Office. A multistage random sampling method was used to recruit 338 samples who were male students in the academic year 2010. Content validity and language accuracy of the instruments were approved by five experts. Cronbach's alpha coefficients used to estimate the internal consistency reliability for each of the scales were acceptable ($\alpha = .75 - .91$). The questionnaires consisted of demographic form, attitude toward smoking, self-efficacy in smoking avoidance, self-esteem and self-determination in smoking avoidance. The data were collected from May to June, 2010. Descriptive statistics and Binary Logistic Regression were employed to analyze the data.

The results of this study revealed that more than one-third of male students were in early smoking stage (38.76%). The significant factors related to early smoking stage of the male students were offering of smoking by friends ($OR=2.94$), low self-efficacy in smoking avoidance ($OR=2.31$), agreement of attitude towards smoking ($OR=2.16$) and peer smoking ($OR=2.14$). Therefore, it can be concluded that these results contribute to more understanding of early smoking stage among male students at lower secondary schools. These findings then will be useful to develop effective primary prevention programs to protect early smoking stage of male students.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ก
สารบัญ.....	ข
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	8
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	8
สมมติฐานการวิจัย.....	8
ขอบเขตการวิจัย.....	9
ตัวแปรที่ศึกษา.....	9
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	13
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
วัยรุ่นและพัฒนาการของวัยรุ่น.....	16
บุหรีและผลกระทบจากการสูบบุหรี.....	21
นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี.....	25
พฤติกรรม การสูบบุหรี.....	28
ทฤษฎีอิทธิพลสามทาง.....	30
ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการสูบบุหรีในระยะเริ่มต้น.....	32
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	49
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	49
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	53
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	58

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	59
การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง.....	59
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
4 ผลการวิจัย.....	61
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	72
สรุปผลการวิจัย.....	73
อภิปรายผล.....	75
ข้อเสนอแนะ.....	82
บรรณานุกรม.....	85
ภาคผนวก.....	98
ภาคผนวก ก.....	99
ภาคผนวก ข.....	101
ภาคผนวก ค.....	107
ภาคผนวก ง.....	117
ภาคผนวก จ.....	119
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	125

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนนักเรียนกลุ่มเป้าหมายตามสัดส่วนจำแนกขนาด และเขตการปกครอง (n=357 คน).....	52
2 จำนวนและร้อยละของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาดรสด จำแนกตามข้อมูลทั่วไป (n=338).....	61
3 จำนวนและร้อยละของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาดรสด จำแนกตามข้อมูลเกี่ยวกับการสูบบุหรี่.....	63
4 จำนวนและร้อยละของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาดรสด จำแนกตามปัจจัยภายในบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี่ ในระยะเริ่มต้น (n=338).....	64
5 จำนวนและร้อยละของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาดรสด จำแนกตามปัจจัยทางทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี่ใน ระยะเริ่มต้น (n=338).....	65
6 จำนวนและร้อยละของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาดรสด จำแนกตามปัจจัยภายนอกบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี่ ในระยะเริ่มต้น (n=338).....	66
7 จำนวนและร้อยละของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาดรสด จำแนกตามปัจจัยที่ศึกษาและการสูบบุหรี่ในระยะเริ่มต้น (n=338).....	68
8 ค่า Crude และ Adjusted Odd Ratio ของปัจจัยที่ศึกษาต่อการสูบบุหรี่ในระยะ เริ่มต้นของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ดรสด (n=338).....	70

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	15
2 ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ความสามารถแห่งตนและความคาดหวังผลที่จะ เกิดขึ้น.....	39
3 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถแห่งตนและความคาดหวังผลที่จะ เกิดขึ้น.....	40
4 ขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง.....	52